

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

19. september 2019*

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde i straffesager – artikel 6 og 47 samt artikel 51, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – direktiv 2012/13/EU – art. 8, stk. 2 – direktiv 2013/48/EU – artikel 12 – direktiv (EU) 2016/343 – artikel 3 – national lovgivning, hvorefter psykiatrisk internering af personer, der i en tilstand af sindssyge har begået handlinger, som udgør en fare for samfundet, er tilladt af terapeutiske hensyn og sikkerhedshensyn – retten til information om rettigheder – ret til adgang til advokatbistand – adgang til effektive retsmidler – uskyldsformodning – sårbar person«

I sag C-467/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Rayonen sad Lukovit (kredsdomstolen i Lukovit, Bulgarien) ved afgørelse af 17. juli 2018, indgået til Domstolen den 17. juli 2018, i straffesagen mod

EP,

procesdeltagere:

Rayonna prokuratura Lom,

KM,

HO,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, A. Prechal, og dommerne F. Biltgen, J. Malenovský, C.G. Fernlund (refererende dommer) og L.S. Rossi,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– EP ved advokati M. Ekimdzhiev, K. Boncheva og T. Ekimdzhieva,

* Processprog: bulgarsk.

- den tjekkiske regering ved M. Smolek, J. Vlácil og A. Kasalická, som befuldmægtigede,
 - den nederlandske regering ved M.K. Bulterman og P. Huurnink, som befuldmægtigede,
 - Europa-Kommissionen ved R. Troosters og Y.G. Marinova, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 10. juli 2019, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 8, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU af 22. maj 2012 om ret til information under straffesager (EUT 2012, L 142, s. 1), af artikel 12 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/48/EU af 22. oktober 2013 om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og i sager angående europæiske arrestordrer og om ret til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen (EUT 2013, L 294, s. 1), af artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/343 af 9. marts 2016 om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager (EUT 2016, L 65, s. 1) samt af artikel 6, artikel 21, stk. 1, og artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet under en retssag, under hvilken der er begæret psykiatrisk internering af EP.

Retsforskrifter

EMRK

- 3 Under overskriften »Ret til frihed og sikkerhed« bestemmer artikel 5 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »EMRK«), følgende:

»1. Enhver har ret til frihed og personlig sikkerhed. Ingen må berøves friheden undtagen i følgende tilfælde og i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde:

[...]

- e) lovlig frihedsberøvelse af personer for at hindre spredning af smitsomme sygdomme, af personer, der er sindssyge, alkoholikere, narkomaner eller vagabonder

[...]

4. Enhver, der berøves friheden ved anholdelse eller anden tilbageholdelse, har ret til at indbringe sagen for en domstol, for at denne hurtigt kan træffe afgørelse om lovligheden af frihedsberøvelsen, og beordre ham løsladt, hvis frihedsberøvelsen ikke er lovlig.

[...]«

EU-retten

Direktiv 2012/13

4 19., 22. og 26. betragtning til direktiv 2012/13 har følgende ordlyd:

»(19) De kompetente myndigheder bør straks informere den mistænkte eller tiltalte om de rettigheder i den nationale lovgivning, der er væsentlige for at sikre en retfærdig behandling af sagen, enten mundtligt eller skriftligt, som fastsat i dette direktiv. For at åbne mulighed for en praktisk og effektiv udøvelse af disse rettigheder, bør disse informationer gives rettidigt under sagens behandling og senest inden politiets eller en anden kompetent myndigheds første officielle afhøring af den mistænkte eller tiltalte.

[...]

(22) Når en mistænkt eller tiltalt anholdes eller tilbageholdes, bør der informeres om de gældende processuelle rettigheder i en skriftlig meddelelse om rettigheder, der bør affattes på en letforståelig måde, for at bistå vedkommende med at forstå sine rettigheder. En sådan meddelelse om rettigheder bør straks udleveres til enhver anholdt person, der ved retshåndhævende myndigheders mellemkomst frihedsberøves i forbindelse med en straffesag.
[...]

[...]

(26) Når mistænkte eller tiltalte personer gives information i henhold til dette direktiv, bør de kompetente myndigheder være særligt opmærksomme på personer, som ikke kan forstå indholdet eller betydningen af informationen, f.eks. på grund af deres unge alder eller deres mentale eller fysiske tilstand.«

5 Nævnte direktivs artikel 2, stk. 1, afgrænser direktivets anvendelsesområde som følger:

»Direktivet finder anvendelse fra det tidspunkt, hvor en person af de kompetente myndigheder i en medlemsstat bliver gjort opmærksom på, at vedkommende er mistænkt eller tiltalt for at have begået en strafbar handling, indtil sagen afsluttes, dvs. indtil spørgsmålet om, hvorvidt den mistænkte eller tiltalte har begået den strafbare handling, er afgjort endeligt, herunder efter omstændighederne indtil der er idømt straf, og en eventuel appelsag er afgjort.«

6 Direktivets artikel 3 med overskriften »Retten til information om rettigheder« bestemmer:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte eller tiltalte personer straks informeres om mindst følgende processuelle rettigheder, således som de finder anvendelse i henhold til den nationale lovgivning, med henblik på at muliggøre en effektiv udøvelse heraf:

- a) retten til at få adgang til en advokat
- b) eventuelle rettigheder til gratis retshjælp og betingelserne for at få sådan retshjælp
- c) retten til at blive informeret om tiltalen, jf. artikel 6
- d) retten til tolkning og oversættelse
- e) retten til ikke at udtale sig.

2. Medlemsstaterne sikrer, at informationerne, som de giver efter stk. 1, gives mundtligt eller skriftligt i et enkelt og letforståeligt sprog, og at der tages hensyn til sårbare mistænkte eller sårbare tiltalte personers særlige behov.«

- 7 Direktivets artikel 6, der har overskriften »Retten til information om tiltalen«, fastsætter følgende i stk. 1 og 3:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at en mistænkt eller tiltalt modtager information om den strafbare handling, som udgør grundlaget for mistanken eller tiltalen. Denne information gives straks og i en tilstrækkelig detaljeret form til at sikre en retfærdig behandling af sagen og en effektiv udøvelse af retten til et forsvar.

[...]

3. Medlemsstaterne sikrer, at der, senest når grundlaget for tiltalen forelægges for en domstol, gives detaljeret information om tiltalen, herunder den strafbare handlingens art og den juridiske kvalificering af den, og om karakteren af den mistænkte eller tiltalte persons påståede deltagelse i udøvelsen af denne strafbare handling.«

- 8 Artikel 8 i direktiv 2012/13, der har overskriften »Kontrol og retsmidler«, bestemmer følgende i stk. 2:

»Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte eller tiltalte eller dennes advokat har ret til i overensstemmelse med procedurerne i den nationale lovgivning at anfægte de kompetente myndigheders mulige undladelse af eller afslag på at fremlægge information i overensstemmelse med dette direktiv.«

Direktiv 2013/48

- 9 51. betragtning til direktiv 2013/48 har følgende ordlyd:

»Omsorgspligten over for mistænkte eller tiltalte, der befinder sig i en potentielt svag position, er et grundprincip i et retfærdigt retsvæsen. Anklagemyndigheden, de retshåndhævende myndigheder og de retslige myndigheder bør derfor gøre det lettere for sådanne personer effektivt at udøve rettighederne i dette direktiv, f.eks. ved at tage hensyn til enhver potentiel sårbarhed, der påvirker deres evne til at gøre brug af retten til adgang til advokatbistand og til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse, og ved at tage hensigtsmæssige skridt til at sikre, at disse rettigheder garanteres.«

- 10 Direktivets artikel 2, stk. 1, er sålydende:

»Dette direktiv finder anvendelse på mistænkte eller tiltalte under straffesager fra det tidspunkt, hvor de kompetente myndigheder i en medlemsstat ved officiel meddelelse eller på anden vis har underrettet dem om, at de er mistænkt eller tiltalt for at have begået et strafbart forhold, og uanset om de er frihedsberøvet. Det finder anvendelse indtil straffesagens afslutning, dvs. den endelige afgørelse af spørgsmålet om, hvorvidt den mistænkte eller tiltalte har begået lovovertrædelsen, herunder efter omstændighederne domsafsigelsen og afgørelsen i en eventuel appelsag.«

- 11 Direktivets artikel 12 med overskriften »Retsmidler« fastsætter:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte eller tiltalte under straffesager samt eftersøgte personer i sager angående europæiske arrestordrer har effektive retsmidler i henhold til national ret i tilfælde, hvor rettighederne i henhold til dette direktiv tilsidesættes.

2. Uden at det berører nationale regler og systemer vedrørende antageligheden af bevismateriale, sikrer medlemsstaterne, under straffesager, ved vurderingen af mistænkte eller tiltaltes forklaringer, der er afgivet, eller af beviser, der er indhentet, i strid med de pågældendes ret til adgang til advokatbistand, eller i tilfælde, hvor der er givet tilladelse til fravigelse af denne ret i henhold til artikel 3, stk. 6, at retten til et forsvar og en retfærdig rettergang respekteres.«

12 Direktivets artikel 13, der har overskriften »Sårbare personer«, bestemmer:

»Medlemsstaterne sikrer, at der ved anvendelsen af dette direktiv tages hensyn til særlige behov hos mistænkte og tiltalte, der er sårbare.«

Direktiv 2016/343

13 Artikel 2 i direktiv 2016/343 med overskriften »Anvendelsesområde« fastsætter:

»Dette direktiv finder anvendelse på fysiske personer, der er mistænkte eller tiltalte i straffesager. Det finder anvendelse på alle stadier i straffesagerne fra det tidspunkt, hvor en person mistænkes eller tiltales for at have begået en strafbar handling eller en påstået strafbar handling, indtil afgørelsen om den endelige fastsættelse af, hvorvidt denne person har begået den pågældende strafbare handling, er blevet endelig.«

14 Direktivets artikel 3, der har overskriften »Uskyldsformodning«, er sålydende:

»Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte og tiltalte anses for uskyldige, indtil deres skyld er bevist i overensstemmelse med loven.«

15 Direktivets artikel 6 bestemmer:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at bevisbyrden for at fastslå mistænkte og tiltaltes skyld påhviler anklagemyndigheden. Dette berører ikke dommerens eller den kompetente domstols eventuelle forpligtelse til at søge efter både belastende og diskulperende beviser og forsvarrets ret til at fremlægge bevismateriale i overensstemmelse med den gældende nationale ret.

2. Medlemsstaterne sikrer, at enhver tvivl om skyldsspørgsmålet kommer den mistænkte eller tiltalte til gode, herunder når domstolen bedømmer, hvorvidt den pågældende person bør frifindes.«

16 I overensstemmelse med det nævnte direktivs artikel 14, stk. 1, var fristen for gennemførelse af direktivet fastsat til den 1. april 2018, og direktivet trådte i medfør af artikel 15 i kraft den 31. marts 2016.

Bulgarsk ret

17 I den affattelse, der var gældende på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen, fastsætter artikel 427 ff. i Nakazatelno protsesualen kodeks (strafferetsplejeloven) en særlig procedure, som gør det muligt for domstolen på forslag fra anklagemyndigheden at træffe afgørelse om foranstaltning af medicinske tvangsforanstaltninger over for en person, der i en tilstand af sindssyge har begået en handling, som er farlig for samfundet.

18 Strafferetsplejelovens artikel 427 bestemmer:

»1) Kredsanklagemyndigheden fremsætter et forslag med henblik på anvendelsen af medicinske tvangsforanstaltninger [...]

2) Inden fremsættelsen af forslaget skal anklagemyndigheden indhente en sagkyndig erklæring og pålægge den myndighed, der har ansvaret for bevisoptagelsen, at fastlægge personens adfærd inden og efter begåelsen af handlingen og at vurdere, om personen udgør en fare for samfundet.«

- 19 Det følger af den procedure, der er beskrevet i den nævnte lovs artikel 428-491, at anklagemyndighedens forslag behandles af kredsdomstolen i den kreds, hvor den pågældende person har sin bopæl, og at den nævnte domstol, der sættes med en enkelt dommer, efter en høring træffer afgørelse ved en kendelse, som kan appelleres.
- 20 Desuden er der ved artikel 155 ff. i Zakon za zdraveto (sundhedsloven) indført en særlig procedure, som gør det muligt ad rettens vej at foranstalte tvangshospitalsinternering af personer, der har en psykisk lidelse, og som udgør en fare for deres eget eller tredjemands helbred.

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 21 Den 26. august 2015 tog politibetjente, efter at have fundet en livløs krop på en vej i byen Medkovets (Bulgarien), hjem til EP, offerets søn. Denne indrømmede at have slået sin mor ihjel. Politibetjentene, der var blevet underrettet af vidner om EP's psykiske lidelser, førte sidstnævnte til akutmodtagelsen på et psykiatrisk hospital.
- 22 Ved afgørelse af 12. september 2015 traf Rayonen sad Lom (kredsdomstolen i Lom, Bulgarien) afgørelse om, at EP skulle indlægges på et psykiatrisk hospital i seks måneder. Denne afgørelse, som blev truffet på grundlag af sundhedsloven, blev forlænget uden afbrydelse frem til tidspunktet for forelæggelsesafgørelsen.
- 23 I den retspsykiatriske undersøgelse, som to hospitalspsykiatere foretog, blev det konkluderet, at EP led af paranoid skizofreni.
- 24 Ved kendelse af 7. juli 2016 besluttede anklagemyndigheden i Montana (Bulgarien) at henlægge straffesagen med den begrundelse, at EP led af en psykisk sygdom. Da anklagemyndigheden fandt, at EP ikke var i stand til at deltage i sagen, tilstillede den ham ikke denne kendelse.
- 25 Den 29. december 2017 traf Apelativna prokuratura Sofia (anklagemyndigheden i Sofia, Bulgarien) afgørelse om genoptagelse af sagen og fremsatte en begæring om fortsat internering af EP på grundlag af sundhedsloven.
- 26 Den 1. marts 2018 blev den over for EP indledte straffesag indstillet ved kendelse. Anklagemyndigheden kom frem til, at det var nødvendigt at anordne medicinske tvangsforanstaltninger, idet EP forsætligt havde begået en lovovertrædelse i en mentalt forstyrret tilstand, således at han ikke kunne ifalde strafansvar. Denne kendelse blev fremsendt til offerets datter. Eftersom der ikke blev iværksat nogen appel af kendelsen, blev denne endelig den 10. marts 2018.
- 27 Rayonna prokuratura Lom (anklagemyndigheden i Lom, Bulgarien) indgav på grundlag af strafferetsplejelovens artikel 427 ff. en begæring til den forelæggende ret, Rayonen sad Lukovit (kredsdomstolen i Lukovit, Bulgarien), om psykiatrisk internering af EP.
- 28 Den nævnte ret er i tvivl om, hvorvidt de nationale bestemmelser, der regulerer tvangsindlæggelse af psykisk syge personer på sygehuse, er forenelige med de rettigheder, som er sikret ved direktiv 2012/13, 2013/48 og 2016/343 samt chartret. Tvivlen vedrører hovedsageligt strafferetsplejelovens artikel 427 ff. og den særlige straffeprocedure, der er indført herved, og som kan føre til psykiatrisk internering af en person, der udgør en fare for samfundet. Tvivlen vedrører ligeledes sundhedslovens

bestemmelser, idet den i disse fastsatte procedure ligeledes tillader tvangsinternering af en person som en forebyggende foranstaltning, når der er grund til at tro, at personen, henset til sin helbredstilstand, risikerer at begå en strafbar handling.

- 29 Den forelæggende ret har nemlig anført, at EP aldrig blev afhørt i forbindelse med bevisoptagelsen, og at han ikke blev underrettet om, at der var indledt en straffesag mod ham. Eftersom han ikke har været genstand for nogen strafforfølgning, blev han ikke sikret advokatbistand. Han har ikke haft adgang til noget retsmiddel med henblik på at anfægte anklagemyndighedens retlige eller faktiske konklusioner.
- 30 Den forelæggende ret er desuden af den opfattelse, at national ret for så vidt angår procedurerne for anvendelse af medicinske tvangsforanstaltninger i henhold til strafferetsplejelovens artikel 427 ff. ikke gør det muligt for domstolene at efterprøve, om den person, der anses for at være gerningsmanden, under forundersøgelsen har rådet over proceduremæssige minimumsrettigheder med henblik på udøvelsen af retten til forsvar. I det foreliggende tilfælde har EP påberåbt sig en tilsidesættelse af sin ret til at blive informeret om tiltalen mod ham, sin ret til ikke at udtale sig og sin ret til advokatbistand. Den forelæggende ret ønsker navnlig oplyst, om en sådan lovgivning er i overensstemmelse med chartrets artikel 47 og artikel 48, stk. 2.
- 31 Den forelæggende ret ønsker desuden oplyst, om den procedure, som EP er genstand for, er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2012/13, 2013/48 og 2016/343. I bekræftende fald er den forelæggende ret af den opfattelse, at den, såfremt Domstolen skulle fastslå, at den særlige straffeprocedure, der er fastsat i strafferetsplejelovens artikel 427 ff., ikke sikrer adgang til effektive retsmidler, i givet fald kan anvende den almindelige straffeprocedure analogt.
- 32 På denne baggrund har Rayonen sad Lukovit (kredsdomstolen i Lukovit) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er den foreliggende sag om anordning af medicinske tvangsforanstaltninger, som udgør en form for statslig tvang over for personer, der ifølge anklagemyndighedens konstateringer har begået en handling, der er farlig for offentligheden, omfattet af anvendelsesområdet for direktiv [2012/13] og direktiv [2013/48]?
 - 2) Udgør de bulgarske procedureregler, som regulerer den særlige sag vedrørende anordning af medicinske tvangsforanstaltninger i henhold til [strafferetsplejelovens] artikel 427 ff. [...], og hvorefter retten ikke har kompetence til at hjemvise sagen til anklagemyndigheden og pålægge denne at afhjælpe væsentlige procedurefejl, som er begået i forundersøgellesfasen, men i stedet enten kan imødekomme anmodningen om anordning af medicinske tvangsforanstaltninger eller afvise den, et effektivt retsmiddel som omhandlet i artikel 12 i direktiv [2013/48] og artikel 8 i direktiv [2012/13,] sammenholdt med [chartrets] artikel 47 [...], som sikrer en person, hvis rettigheder er blevet krænket i forundersøgellesfasen, ret til effektive retsmidler?
 - 3) Finder direktiv [2012/13] og direktiv [2013/48] anvendelse på strafferetlige (forundersøgelles)procedurer, når national ret, nemlig [strafferetsplejeloven], ikke anvender det retslige begreb »mistænkt«, og anklagemyndigheden ikke formelt anser personen for tiltalt i forbindelse med efterforskningsproceduren, idet denne lægger til grund, at drabet, der er genstand for efterforskningen, blev begået af den pågældende person i en tilstand, hvor personen ikke ifalder strafansvar, og derfor indstiller straffesagen uden at underrette den pågældende herom, og anmoder retten om anordning af medicinske tvangsforanstaltninger over for den pågældende?
 - 4) Anses den person, for hvem der er anmodet om tvangsbehandling, for »mistænkt« som omhandlet i artikel 2, stk. 1, i direktiv [2012/13] og artikel 2, stk. 3, i direktiv [2013/48], når en politibetjent ved den første besigtigelse af gerningsstedet og de indledende efterforskningsforanstaltninger i offerets og hendes søns lejlighed efter at have konstateret blodspor på sidstnævntes krop spurgte denne om grunden til drabet på hans mor og flytningen af hendes lig til gaden, og efter

besvarelsen af disse spørgsmål lagde ham i håndjern? Såfremt dette besvares bekræftende: Skal den pågældende allerede på dette tidspunkt informeres i henhold til artikel 3, stk. 1, i direktiv [2012/13], sammenholdt med samme bestemmelses stk. 2, og hvordan skal der i et sådant tilfælde tages hensyn til den pågældendes særlige behov i forbindelse med informationen i henhold til stk. 2, når politibetjenten vidste, at personen lider af en psykisk sygdom?

- 5) Er nationale bestemmelser som de foreliggende, som faktisk tillader frihedsberøvelse ved tvangsanbringelse på et psykiatrisk sygehus i en sag i henhold til [sundhedsloven] (forebyggende foranstaltning, som anordnes, når det er bevist, at personen lider af en psykisk sygdom, og der er risiko for, at personen vil begå en strafbar handling, men ikke på grund af en allerede begået handling), forenelige med artikel 3 i direktiv [2016/343] om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen [og retten til at være til stede under retssagen i straffesager], når den faktiske grund til at indlede sagen er den gerning, på grund af hvilken der er indledt en straffesag mod den person, der er anbragt til behandling, og sker der på denne måde en omgåelse af retten til retfærdig rettergang ved en anholdelse, som skal opfylde betingelserne i EMRK's artikel 5, stk. 4, dvs. der skal være tale om en sag, i forbindelse med hvilken retten har kompetence til at prøve såvel overholdelsen af procedurereglerne som den mistanke, der ligger til grund for anholdelsen, samt lovligheden af det mål, der forfølges hermed, hvilket retten er forpligtet til, når personen er blevet anholdt efter den i strafferetsplejeloven fastsatte procedure?
- 6) Omfatter begrebet uskyldsformodning i henhold til artikel 3 i direktiv [2016/343] også formodningen om, at personer, der ikke kan ifalde strafansvar, ikke har begået gerningen, som udgør en risiko for offentligheden, og som anklagemyndigheden sigter dem for, så længe det modsatte ikke er bevist i henhold til procedurereglerne (i straffesager under overholdelse af retten til forsvar)?
- 7) Sikrer nationale bestemmelser, som fastsætter forskellige beføjelser for den påkendende ret med hensyn til den kontrol af forundersøgelserprocedurernes lovlighed, som den skal foretage ex officio, afhængigt af om:
 - [a]) retten prøver et anklageskrift fra anklagemyndigheden, hvori en bestemt, psykisk rask person anklages for at have begået et drab (strafferetsplejelovens artikel 249, stk. 1, sammenholdt med stk. 4), eller
 - [b]) retten prøver en anmodning fra anklagemyndigheden, hvori det hævdes, at personen har begået et drab, men at gerningen på grund af gerningsmandens psykiske sygdom ikke udgør en strafbar handling, og hvormed der anmodes om rettens anordning af statslig tvang til behandlingsformål[.]

de sårbare personer et effektivt retsmiddel som fastsat i artikel 13 i direktiv [2013/48], sammenholdt med samme direktivs artikel 12, og i artikel 8, [stk.] 2), i direktiv [2012/13], sammenholdt med dette direktivs artikel 3, stk. 2, og er rettens forskellige beføjelser, som afhænger af sagens art, der igen retter sig efter, om den person, der betegnes som gerningsmand, er psykisk rask og dermed i stand til at ifalde et strafferetligt ansvar, forenelige med princippet om ikke-forskelsbehandling i henhold til chartrets artikel 21, stk. 1?«

Retsforhandlingerne for Domstolen

- 33 Den forelæggende ret har anmodet om, at nærværende sag undergives den præjudicielle hasteprocedure, som er fastsat i artikel 23a i statuten for Den Europæiske Unions Domstol.
- 34 Den 10. august 2018 har Domstolen, efter forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten, besluttet ikke at efterkomme denne anmodning.

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første, det tredje og det fjerde spørgsmål

- 35 Med sit første, tredje og fjerde spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om direktiv 2012/13 og 2013/48 skal fortolkes således, at de finder anvendelse på en retsprocedure som den, der er fastsat i den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning, hvorefter det af terapeutiske hensyn og sikkerhedshensyn er tilladt at anordne psykiatrisk internering af personer, som i en tilstand af sindssyge har begået handlinger, der udgør en fare for samfundet, og, såfremt dette er tilfældet, på hvilket tidspunkt den pågældende person skal informeres om de rettigheder, som vedkommende er tillagt ved direktiv 2012/13.
- 36 Direktiv 2012/13 og 2013/48 har det fælles formål at fastsætte minimumsregler vedrørende visse rettigheder for personer, der er mistænkte eller tiltalte i straffesager. Direktiv 2012/13 vedrører nærmere bestemt retten til information om rettigheder, og direktiv 2013/48 vedrører retten til adgang til advokatbistand, retten til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og retten til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen.
- 37 Det fremgår desuden af betragtningerne til disse direktiver, at direktiverne med henblik herpå er støttet på de rettigheder, der bl.a. er fastsat i chartrets artikel 6, 47 og 48, og at det med direktiverne tilsigtes at fremme disse rettigheder i forhold til personer, der er mistænkte eller tiltalte i straffesager.
- 38 De nævnte direktivers respektive anvendelsesområder er defineret i næsten identiske vendinger i direktivernes artikel 2. Det fremgår i det væsentlige af disse bestemmelser, at direktiverne finder anvendelse fra det tidspunkt, hvor en person af de kompetente myndigheder i en medlemsstat bliver gjort opmærksom på, at vedkommende er mistænkt eller tiltalt for at have begået en strafbar handling, og at dette gælder, indtil sagen afsluttes, dvs. »indtil spørgsmålet om, hvorvidt den mistænkte eller tiltalte har begået den strafbare handling, er afgjort endeligt, herunder efter omstændighederne indtil der er idømt straf, og en eventuel appelsag er afgjort«.
- 39 Det er korrekt, at hverken direktiv 2012/13 eller direktiv 2013/48 indeholder nogen udtrykkelige bestemmelser, der angiver, at de straffeprocedurer, som de regulerer, også omfatter dem, der kan føre til en foranstaltning med psykiatrisk internering som den, der er fastsat i strafferetsplejelovens artikel 427 ff.
- 40 Den omstændighed, at der ikke foreligger nogen udtrykkelige bestemmelser, er imidlertid ikke ensbetydende med, at en sådan procedure for psykiatrisk internering er udelukket fra disse direktivers anvendelsesområde med den begrundelse, at den ikke fører til, at en straf bliver »idømt«.
- 41 I denne henseende, og således som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 61 og 62 i forslaget til afgørelse, gør affattelsen af artikel 2, stk. 1, i direktiv 2012/13 og den tilsvarende affattelse af artikel 2, stk. 1, i direktiv 2013/48 det tværtimod muligt at lægge til grund, at begrebet »straffesager« som omhandlet i disse direktiver også omfatter procedurer for psykiatrisk internering, der, selv om de ikke fører til, at en straf i snæver forstand bliver »idømt«, ikke desto mindre giver anledning til en frihedsberøvende foranstaltning, forudsat at denne foranstaltning ikke alene begrundes i terapeutiske hensyn, men ligeledes i sikkerhedshensyn, i forhold til personer, der har begået strafbare handlinger, men hvis mentale tilstand på tidspunktet for de strafbare handlinger begrundes, at de snarere bliver genstand for en foranstaltning med psykisk internering end en straf, såsom en fængselsstraf.
- 42 Da chartrets artikel 6, som vedrører retten til frihed og sikkerhed, sikrer rettigheder, der svarer til dem, som er sikret ved EMRK's artikel 5, der vedrører den samme ret, skal nævnte artikel 6 i overensstemmelse med chartrets artikel 52, stk. 3, tillægges samme betydning og omfang som dem, der er anerkendt i EMRK's artikel 5, således som denne bestemmelse er blevet fortolket i Den

Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis. Der skal derfor ved fortolkningen af chartrets artikel 6 tages hensyn til EMRK's artikel 5, stk. 1 (jf. i denne retning dom af 12.2.2019, TC, C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, præmis 57).

- 43 I medfør af EMRK's artikel 5, stk. 1, litra e), har »[e]nhver [...] ret til frihed og personlig sikkerhed. Ingen må berøves friheden undtagen i følgende tilfælde og i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde: [...] lovlig frihedsberøvelse af [...] personer, der er sindssyge[...]«.
- 44 Denne bestemmelse er blevet fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol som indeholdende en positiv forpligtelse for staten til at beskytte friheden for personer under dens jurisdiktion. Såfremt dette ikke var tilfældet, ville der heraf følge en omfattende mangel i beskyttelsen mod vilkårlig frihedsberøvelse, hvilket ikke er i overensstemmelse med den betydning, som den individuelle frihed har i et demokratisk samfund. Staten er derfor forpligtet til at træffe foranstaltninger, hvorved sårbare personer sikres en effektiv beskyttelse (Menneskerettighedsdomstolen, 17.1.2012, Stanev mod Bulgarien, nr. 36760/06, CE:ECHR:2012:0117JUD003676006, § 120).
- 45 Det følger heraf, at frihedsberøvende foranstaltninger såsom de i hovedsagen omhandlede foranstaltninger med psykiatrisk eller lægelig behandling er omfattet af EMRK's artikel 5 og følgelig af chartrets artikel 6.
- 46 Det følger heraf, at direktiv 2012/13 og 2013/48 i lyset af den ved chartrets artikel 6 sikrede ret til frihed og sikkerhed ikke kan fortolkes på en sådan måde, at deres anvendelsesområde ikke omfatter en retsprocedure, der gør det muligt at foranstalte psykiatrisk internering af en person, om hvem det ved en tidligere straffesag er blevet fastslået, at denne har begået en strafbar handling.
- 47 Denne fortolkning bekræftes af den omstændighed, at EU-lovgiver i artikel 3, stk. 2, i direktiv 2012/13 har sørget for at pålægge medlemsstaterne en forpligtelse til at sikre, at de informationer, som de giver i henhold til retten til information om rettigheder, »gives mundtligt eller skriftligt i et enkelt og letforståeligt sprog, og at der tages hensyn til sårbare mistænkte eller sårbare tiltalte personers særlige behov«. 26. betragtning til det nævnte direktiv indeholder en udtrykkelig henvisning til situationen med personer, der på grund af deres mentale tilstand ikke kan forstå indholdet eller betydningen af den information, som de kompetente myndigheder giver dem. Personer, der er sindssyge, skal derfor anses for sårbare personer ved anvendelsen af denne bestemmelse, idet disse personer på grund af alvorlige psykiske lidelser risikerer ikke at forstå de informationer, som de gives med hensyn til deres rettigheder.
- 48 Tilsvarende indeholder artikel 13 i direktiv 2013/48 en pligt for medlemsstaterne til ved anvendelsen af dette direktiv at tage hensyn til »særlige behov hos mistænkte og tiltalte, der er sårbare«. Selv om 51. betragtning til det nævnte direktiv henviser til personer, der »befinder sig i en potentielt svag position«, og til deres »potentiel[le] sårbarhed, der påvirker deres evne til at gøre brug af retten til adgang til advokatbistand og til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse«, uden at det udtrykkeligt præciseres, at denne sårbarhedssituation kan skyldes deres mentale tilstand, skal det, henset til direktivets formål, ikke desto mindre fastslås, at personer, der er sindssyge, ligeledes er omfattet af kategorien af de i nævnte artikel 13 omhandlede sårbare personer.
- 49 Da direktiv 2012/13 finder anvendelse på en procedure som den, der er omhandlet i strafferetsplejelovens artikel 427 ff., ønsker den forelæggende ret endvidere oplyst, på hvilket tidspunkt en mistænkt skal informeres om sine rettigheder i overensstemmelse med direktivets artikel 3.
- 50 For at være effektiv skal informationen om rettigheder gives på et tidligt trin i proceduren. Det følger af det nævnte direktivs artikel 2, at direktivet finder anvendelse »fra det tidspunkt, hvor en person af de kompetente myndigheder i en medlemsstat bliver gjort opmærksom på, at vedkommende er

mistænkt eller tiltalt for at have begået en strafbar handling«. Direktivets artikel 3 fastsætter således, at »[m]edlemsstaterne sikrer, at mistænkte eller tiltalte personer straks informeres om [...] processuelle rettigheder[...] med henblik på at muliggøre en effektiv udøvelse heraf«.

- 51 Således som det fremgår af 19. betragtning til direktiv 2012/13, er formålet med retten til information om rettigheder at sikre en retfærdig behandling af straffesagen og at sikre, at retten til forsvar er effektiv, allerede ved de første trin i denne procedure. Således som det fremgår af punkt 24 i Kommissionens forslag til direktiv af 20. juli 2010 (KOM(2010) 392 endelig), der ligger til grund for direktiv 2012/13, er det nemlig i tidsrummet umiddelbart efter, at frihedsberøvelsen har fundet sted, at der er størst risiko for, at tilståelser fremmanes på ulovlig vis, således at det er »af afgørende betydning, at en mistænkt eller tiltalt informeres om sine rettigheder straks, dvs. umiddelbart efter den pågældendes anholdelse, og på den mest effektive måde«.
- 52 I 19. betragtning til direktiv 2012/13 anføres det desuden, at retten til information om rettigheder skal iagttages »senest inden politiets [...] første officielle afhøring af den mistænkte eller tiltalte«. Det fremgår endvidere af 22. betragtning til direktiv 2012/13, at »[n]år en mistænkt eller tiltalt anholdes eller tilbageholdes, bør der informeres om de gældende processuelle rettigheder i en skriftlig meddelelse om rettigheder, der bør affattes på en letforståelig måde, for at bistå vedkommende med at forstå sine rettigheder. En sådan meddelelse om rettigheder bør straks udleveres til enhver anholdt person, der ved retshåndhævende myndigheders mellemkomst frihedsberøves i forbindelse med en straffesag«.
- 53 Det følger af disse forhold, at personer, der mistænkes for at have begået en strafbar handling, skal informeres om deres rettigheder hurtigst muligt efter det tidspunkt, hvor den mistanke, som de er genstand for, i andre sammenhænge end nødsituationer begrundes, at de kompetente myndigheder indskrænker personernes frihed gennem tvangsforanstaltninger, og senest inden politiets første officielle afhøring.
- 54 Henset til ovenstående betragtninger skal det første, det tredje og det fjerde spørgsmål besvares med, at direktiv 2012/13 og 2013/48 skal fortolkes således, at de finder anvendelse på en retsprocedure som den, der er fastsat i den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning, hvorefter det af terapeutiske hensyn og sikkerhedshensyn er tilladt at anordne psykiatrisk internering af personer, som i en tilstand af sindssyge har begået handlinger, der udgør en fare for samfundet. Direktiv 2012/13 skal fortolkes således, at personer, der mistænkes for at have begået en strafbar handling, skal informeres om deres rettigheder hurtigst muligt efter det tidspunkt, hvor den mistanke, som de er genstand for, i andre sammenhænge end nødsituationer begrundes, at de kompetente myndigheder indskrænker personernes frihed gennem tvangsforanstaltninger, og senest inden politiets første officielle afhøring.

Det andet og det syvende spørgsmål

- 55 Med sit andet og syvende spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om den adgang til effektive retsmidler, der er sikret ved chartrets artikel 47 samt ved artikel 8, stk. 2, i direktiv 2012/13 og artikel 12 i direktiv 2013/48, skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der fastsætter en procedure, hvorefter det af terapeutiske hensyn og sikkerhedshensyn er tilladt at anordne psykiatrisk internering af personer, som i en tilstand af sindssyge har begået handlinger, der udgør en fare for samfundet, med den begrundelse, at denne lovgivning ikke gør det muligt for den kompetente domstol at efterprøve, om de i disse direktiver omhandlede processuelle rettigheder er blevet iagttaget under procedurer, der fandt sted inden den, der verserer for den nævnte domstol, og som ikke er underlagt en sådan domstolsprøvelse.

- 56 Hvad for det første angår fortolkningen af direktiv 2012/13 skal det bemærkes, at direktivets artikel 8, stk. 2, indeholder et krav om, at »mistænkte eller tiltalte eller dennes advokat [skal have] ret til i overensstemmelse med procedurerne i den nationale lovgivning at anfægte de kompetente myndigheders mulige undladelse af eller afslag på at fremlægge information i overensstemmelse med dette direktiv«.
- 57 Henset til betydningen af adgangen til effektive retsmidler, som er sikret ved chartrets artikel 47, og til den klare, betingelsesløse og præcise ordlyd af artikel 8, stk. 2, i direktiv 2012/13 er sidstnævnte bestemmelse til hinder for enhver national foranstaltning, der udgør en hindring for udøvelsen af effektive retsmidler i tilfælde af tilsidesættelse af rettigheder, som er beskyttet ved dette direktiv.
- 58 Hvad for det andet angår artikel 12 i direktiv 2013/48, hvorefter »mistænkte eller tiltalte under straffesager [...] har effektive retsmidler i henhold til national ret i tilfælde, hvor rettighederne i henhold til dette direktiv tilsidesættes«, er den samme fortolkning gældende.
- 59 Det fremgår af Domstolens faste praksis, at den af et direktiv følgende forpligtelse for medlemsstaterne til at virkeliggøre direktivets mål og pligten i medfør af artikel 4, stk. 3, TEU og artikel 288 TEUF til at træffe alle almindelige eller særlige foranstaltninger, som er egnede til at sikre opfyldelsen af denne forpligtelse, påhviler alle myndighederne i medlemsstaterne, herunder også domstolene inden for deres kompetence (dom af 7.8.2018, Smith, C-122/17, EU:C:2018:631, præmis 38 og den deri nævnte retspraksis).
- 60 For at opfylde denne forpligtelse kræver princippet om overensstemmende fortolkning, at de nationale myndigheder gør alt, hvad der henhører under deres kompetence – idet de tager den nationale ret i dens helhed i betragtning og anvender fortolkningsmetoder, der er anerkendt i denne ret – for at sikre den fulde virkning af EU-retten og for at nå et resultat, der er i overensstemmelse med det, der tilsigtes med EU-retten (jf. i denne retning dom af 5.10.2004, Pfeiffer m.fl., C-397/01 – C-403/01, EU:C:2004:584, præmis 117, og af 8.5.2019, Praxair MRC, C-486/18, EU:C:2019:379, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis).
- 61 Dette princip om overensstemmende fortolkning af national ret er dog underlagt visse begrænsninger. De nationale retsinstansers forpligtelse til at henvise til indholdet af EU-retten, når de fortolker og anvender de relevante nationale retsregler, begrænses således af generelle retsprincipper, og den kan ikke tjene som grundlag for en fortolkning af national ret, der er *contra legem* (dom af 7.8.2018, Smith, C-122/17, EU:C:2018:631, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis).
- 62 Det er den nationale domstol, som det tilkommer at afgøre, om den er i stand til at foretage en fortolkning af den nationale lovgivning, som er overensstemmende med EU-retten. I denne henseende skal det bemærkes, at det fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at den forelæggende ret er af den opfattelse, at selv om der ikke foreligger noget retsmiddel, som i forbindelse med en begæring om psykiatrisk internering på grundlag af strafferetsplejelovens artikel 427 ff. gør det muligt at efterprøve lovligheden af den straffesag, der fandt sted forud for denne begæring, kan den analogt anvende den almindelige straffeprocedure med henblik på at foretage en sådan prøvelse og beskytte den berørtes rettigheder.
- 63 Det følger heraf, at chartrets artikel 47 samt artikel 8, stk. 2, i direktiv 2012/13 og artikel 12 i direktiv 2013/48 skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der fastsætter en retsprcedure, hvorefter det af terapeutiske hensyn og sikkerhedshensyn er tilladt at anordne psykiatrisk internering af personer, som i en tilstand af sindssyge har begået handlinger, der udgør en fare for samfundet, for så vidt som denne lovgivning ikke gør det muligt for den kompetente domstol at efterprøve, om de i disse direktiver omhandlede processuelle rettigheder er blevet iagttaget under procedurer, der fandt sted inden den, der verserer for den nævnte domstol, og som ikke er underlagt en sådan domstolsprøvelse.

Det femte spørgsmål

- 64 Med sit femte spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om beskyttelsen af den i chartrets artikel 6 omhandlede ret til frihed og sikkerhed på den ene side og retten til uskyldsformodning som fastsat i artikel 3 i direktiv 2016/343 på den anden side skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national lovgivning som den, der er fastsat i sundhedslovens artikel 155 ff. og omhandlet i hovedsagen, hvorefter psykiatrisk internering af en person er tilladt med den begrundelse, at der foreligger en risiko for, at personen, henset til sin helbredstilstand, udgør en fare for sit eget eller tredjemands helbred, for så vidt som denne lovgivning ikke gør det muligt for den domstol, for hvilken en sådan begæring om internering er blevet indgivet, at efterprøve, om personen har været omfattet af de proceduremæssige garantier i forbindelse med en straffesag, som den pågældende er genstand for sideløbende.
- 65 Det fremgår af artikel 1 og 2 i direktiv 2016/343, at direktivets genstand og anvendelsesområde udtrykkeligt er indskrænket til straffesager.
- 66 Når en procedure for psykiatrisk internering som den, der i det foreliggende tilfælde er fastsat i sundhedslovens artikel 155 ff., gennemføres uafhængigt af enhver form for straffesag, herunder med henblik på at forhindre en fare for den berørtes eller tredjemands helbred, er den, henset til sit terapeutiske formål, derfor ikke omfattet af de straffesager, der henhører under anvendelsesområdet for direktiv 2016/343.
- 67 Endvidere kan det ikke ud fra nogen oplysninger i de for Domstolen fremlagte sagsakter lægges til grund, at en procedure for psykiatrisk tvangsinternering til terapeutiske formål – såsom den, der er fastsat i sundhedsloven – udgør en gennemførelse af EU-retten, eller at den pågældende medlemsstat i overensstemmelse med chartrets artikel 51, stk. 1, skal iagttage de i chartret sikrede grundlæggende rettigheder, når den foranstalter en sådan procedure.
- 68 Det femte spørgsmål skal derfor besvares med, at direktiv 2016/343 og chartrets artikel 51, stk. 1, skal fortolkes således, at hverken direktivet eller denne bestemmelse i chartret finder anvendelse på en retsprocedure for psykiatrisk internering til terapeutiske formål – såsom den, der er fastsat i sundhedslovens artikel 155 ff., og som er omhandlet i hovedsagen – med den begrundelse, at der foreligger en risiko for, at den pågældende person, henset til sin helbredstilstand, udgør en fare for sit eget eller tredjemands helbred.

Det sjette spørgsmål

- 69 Med sit sjette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om det i artikel 3 i direktiv 2016/343 omhandlede princip om uskyldsformodning skal fortolkes således, at inden for rammerne af en procedure for psykiatrisk internering af terapeutiske hensyn og sikkerhedshensyn af personer, som i en tilstand af sindssyge har begået handlinger, der udgør en fare for samfundet – såsom den i hovedsagen omhandlede procedure – opstiller princippet et krav om, at anklagemyndigheden skal føre bevis for, at den person, der begæres interneret, står bag handlinger, som anses for at udgøre en sådan fare.
- 70 Det skal bemærkes, at direktiv 2016/343 i overensstemmelse med direktivets artikel 15 trådte i kraft den 31. marts 2016, og at fristen for gennemførelse af dette direktiv i henhold til direktivets artikel 14, stk. 1, udløb den 1. april 2018. Den finder derfor ud fra et tidsmæssigt perspektiv anvendelse på den procedure, der verserer ved den forelæggende ret.
- 71 Endvidere er det ganske vist korrekt, at en procedure som den i hovedsagen omhandlede ikke har til formål at fastlægge den berørte persons skyld, men at afgøre, om den pågældende skal være genstand for en psykiatrisk tvangsinternering. Da denne frihedsberøvende foranstaltning imidlertid ikke kun er

begrundet i terapeutiske hensyn, men ligeledes i sikkerhedshensyn, skal det, ligesom det tidligere er blevet fastslået med hensyn til direktiv 2012/13 og 2013/48, lægges til grund, at en sådan procedure er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2016/343 som følge af sin strafferetlige karakter. Direktiv 2016/343 finder derfor anvendelse på en procedure som den, der er fastsat i strafferetsplejelovens artikel 427 ff.

- 72 Artikel 3 i direktiv 2016/343 pålægger medlemsstaterne at sikre, »at mistænkte og tiltalte anses for uskyldige, indtil deres skyld er bevist i overensstemmelse med loven«. Iagttagelsen af denne forpligtelse påhviler de kompetente myndigheder inden for rammerne af en procedure for psykiatrisk internering såsom den i hovedsagen omhandlede. I overensstemmelse med direktivets artikel 6 er det anklagemyndigheden, der bærer bevisbyrden for, at de ved lov fastsatte kriterier for at tillade psykiatrisk internering af en person er opfyldt.
- 73 Når det efter afslutningen af en tidligere straffesag endeligt er blevet fastslået, at denne person i en tilstand af sindssyge har begået en strafbar handling, er den omstændighed, at anklagemyndigheden påberåber sig dette forhold til støtte for sin begæring om psykiatrisk internering, ikke som sådan i strid med det princip om uskyldsformodning, der er fastsat i artikel 3 i direktiv 2016/343.
- 74 I en situation som den, der er omhandlet i hovedsagen, berører disse betragtninger imidlertid ikke den prøvelse, som den domstol, for hvilken den nævnte begæring er blevet indgivet, skal foretage med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt de i direktiv 2012/13 og 2013/48 omhandlede processuelle rettigheder er blevet iagttaget i forbindelse med tidligere procedurer, der ikke var underlagt en sådan domstolsprøvelse, i overensstemmelse med det, der er blevet fastslået ovenfor i nærværende doms præmis 63.
- 75 Det sjette spørgsmål skal derfor besvares med, at det i artikel 3 i direktiv 2016/343 omhandlede princip om uskyldsformodning skal fortolkes således, at inden for rammerne af en retsprocedure for psykiatrisk internering af terapeutiske hensyn og sikkerhedshensyn af personer, som i en tilstand af sindssyge har begået handlinger, der udgør en fare for samfundet – såsom den i hovedsagen omhandlede procedure – opstiller princippet et krav om, at anklagemyndigheden skal føre bevis for, at den person, der begæres interneret, står bag handlinger, som anses for at udgøre en sådan fare.

Sagsomkostninger

- 76 Da sagen i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

- 1) **Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU af 22. maj 2012 om ret til information under straffesager og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/48/EU af 22. oktober 2013 om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og i sager angående europæiske arrestordrer og om ret til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen skal fortolkes således, at de finder anvendelse på en retsprocedure som den, der er fastsat i den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning, hvorefter det af terapeutiske hensyn og sikkerhedshensyn er tilladt at anordne psykiatrisk internering af personer, som i en tilstand af sindssyge har begået handlinger, der udgør en fare for samfundet. Direktiv 2012/13 skal fortolkes således, at personer, der mistænkes for at have begået en strafbar handling, skal informeres om deres rettigheder hurtigst muligt efter det tidspunkt, hvor den mistanke, som**

de er genstand for, i andre sammenhænge end nødsituationer begrundet, at de kompetente myndigheder indskrænker personernes frihed gennem tvangsforanstaltninger, og senest inden politiets første officielle afhøring.

- 2) Artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder samt artikel 8, stk. 2, i direktiv 2012/13 og artikel 12 i direktiv 2013/48 skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der fastsætter en retsprocedure, hvorefter det af terapeutiske hensyn og sikkerhedshensyn er tilladt at anordne psykiatrisk internering af personer, som i en tilstand af sindssyge har begået handlinger, der udgør en fare for samfundet, såfremt denne lovgivning ikke gør det muligt for den kompetente domstol at efterprøve, om de i disse direktiver omhandlede processuelle rettigheder er blevet iagttaget under procedurer, der fandt sted inden den, der verserer for den nævnte domstol, og som ikke er underlagt en sådan domstolsprøvelse.
- 3) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2016/343 af 9. marts 2016 om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager og artikel 51, stk. 1, i chartret om grundlæggende rettigheder skal fortolkes således, at hverken direktivet eller denne bestemmelse i chartret om grundlæggende rettigheder finder anvendelse på en retsprocedure for psykiatrisk internering til terapeutiske formål – såsom den, der er fastsat i artikel 155 ff. i Zakon za zdraveto (sundhedsloven), og som er omhandlet i hovedsagen – med den begrundelse, at der foreligger en risiko for, at den pågældende person, henset til sin helbredstilstand, udgør en fare for sit eget eller tredjemands helbred.
- 4) Det i artikel 3 i direktiv 2016/343 omhandlede princip om uskyldsformodning skal fortolkes således, at inden for rammerne af en retsprocedure for psykiatrisk internering af personer, som i en tilstand af sindssyge har begået handlinger, der udgør en fare for samfundet – såsom den i hovedsagen omhandlede procedure – opstiller princippet et krav om, at anklagemyndigheden skal føre bevis for, at den person, der begæres interneret, står bag handlinger, som anses for at udgøre en sådan fare.

Underskrifter